

A black and white portrait of a man with a full beard and mustache, wearing a dark suit jacket, a white shirt, and a dark tie. The portrait is mounted on a dark background.

Цей будинок Агрономічного
училища споруджено у 1904 році,
за ініціативою та фінансуванням
відомого громадського діяча,
мецената і підприємця
Івана Николовича Терещенка
(1854-1903)

Від випускників Іскриківщинського
сільгосптехнікуму 1960-х років.



Іскрисківщина — це край Терещенків

Минулої суботи в селі Іскрисківщина Білопільського району в урочистій обстановці встановили меморіальну дошку Івану Терещенку – представникові відомої української династії підприємців та благодійників. Дошка прикрасила центральну будівлю місцевого філіалу Білопільського ліцею залізничного транспорту – колись приміщення агрономічної школи, відкритої на кошти Терещенків на початку минулого століття.

Григорій ХВОСТЕНКО

«СУМЩИНА»

Як доводять історики, прізвиське предків видатних цукро- заводчиків уперше згадується в документах 1667 року: глухівські козацькі старшини Терещенки були серед тих козаків, які виступили проти свавілля тутешнього московського воеводи.

Основоположником династії відомих цукропідприємців вважають козацького нащадка Якова Терещенка. Його син Артемій, одружившись на Єфросинії Григорівні – дочці глухівського купця, служив прикажчиком у поміщика і сам займався торгівлею. Справи у нього пішли непогано, за що в місті отримав прізвисько Карбованець. Під час Кримської війни (1853 – 1856 рр.) Артемій

зайнявся перевезенням лісу на будівництво флоту, хліба та м'яса для потреб російської армії, внаслідок чого зумів нагромадити чималий капітал. Після скасування в 1861 році кріпацтва став скуповувати навколишні землі, цукрозаводи, налагоджувати цукровиробництво. Був бургомістром Глухівського міського магістрату, отримав золоту медаль Святійшого синоду. Артемій Якович придбав 150 тисяч десятин землі на Київщині, Чернігівщині, Поділлі й Волині. Тримав до 1000 голів худоби. Володів 11-ма цукроварнями. Вершиною успіхів козацького нащадка стало отримання ним дворянського звання.

Закінчення на 3-й стор.

Іскрисківщина — це край Терещенків

Закінчення.
Початок на 1-й стор.

Всі статки А. Терещенка дісталися трьом його синам — Ніколі, Семену й Федору, найбільшої слави серед яких зажив перший — найстарший із синів. Нікола переїхав до Києва, де купив особняк князя Демидова Сан-Донато на вулиці Олексіївській (з 1949 р. в цьому будинку — музей Т. Шевченка), потім, будинок за будинком, скупив усю вулицю (в 1900-му її офіційно перейменували на Терещенківську). Неймовірних успіхів досяг Нікола Артемович в економіці, створивши з братом Федором відоме на всю тодішню Російську імперію цукрове акціонерне товариство. Лише нерухоме майно Н. Терещенка оцінювалося в 30 млн рублів. Водночас Нікола Терещенко зажив визнання як благодійник. Так він влаштував у Києві безкоштовні нічліжки, фінансував діяльність бактеріологічного інституту, звів комерційне й реальне училище, училище для сліпих, народну амбулаторію на Бульварно-Кудрявській вулиці, 6-ту гімназію на Гечерську, Подольську жіночу гімназію, Київський музей старожитностей, вніс майже половину

Іскрисківщина (нині Білопільський район), уподобавши вотчину колишнього сотника Білопільської сотні Сумського козацького слобожанського полку Іскрицького за мальовничість тутешньої природи. Неподалік, у Тьоткиному, знаходився один з найкрупніших цукрозаводів Терещенків. Іван Ніколович продовжив меценатські традиції родини. Облаштовував у Києві школи, гімназії. Зібрав унікальну колекцію картин (пізніше вона стала основою сучасного Музею російського мистецтва у Києві). Став фундатором відомої Київської рисувальної школи під керівництвом видатного українського художника, уродженця Глухова М. Мурашка, де вчилися і викладали відомі українські митці І. Їжакевич, М. Пимоненко, В. Жук, Г. Красицький, І. Світлицький, брала уроки Леся Українка — лише на цю школу І. Терещенко витратив 150 тис. рублів. А ще Іван Ніколович виділив кошти на створення в Києві училища декоративно-ужиткового мистецтва, 4 млн рублів — на створення Київської Академії: завдяки зусиллям Івана Терещенка виросло ціле покоління видатних представників українського мистецтва.

Тимчасового уряду, через місяць — міністром закордонних справ. Влітку 1917 року М. Терещенко ввійшов до комісії Тимчасового уряду, яка приїхала до Києва на переговори із Центральною Радою. Дякуючи позиції М. Терещенка, комісія визнала український суверенітет як історичний факт. Пізніше М. Терещенка заарештували більшовики, кинули до Петропавлівської фортеці, відняли все майно, нажите династією. Михайлу Івановичу вдалося виїхати за кордон лише з однією цінною річчю — золотим портсигаром. У Європі, почавши з нуля, він став крупним фінансистом. Організовував контрреволюційні походи проти радянської Росії. Коли помер у 1956 році, багато газет світу визнали його смерть серйозною втратою для фінансових кіл багатьох країн.

...В Іскрисківщині Терещенки, зокрема, збудували агрономічну школу, каскад ставків, що мали чисту воду і безліч риби. Пізніше, за радянської влади, в приміщенні агрошколи діяв сільськогосподарський технікум, потім — сільгоспучилище, нині, як ми вже говорили, філіал ліцею.

Кілька років тому випускники технікуму 1960-х років прибули в Іскрисківщину на зустріч з

ну від потрібних коштів на будівництво пам'ятника Богдану Хмельницькому – перелік можна продовжувати ще і ще.

Не забував Нікола Артемович і рідного Глухова. 1,5 млн рублів витратив він на будівництво Глухівського учительського інституту, чоловічих та жіночих гімназій і прогімназій, ремісничого училища вищого типу, притулку для дітей-сиріт, земської лікарні, церкви Трьох Анастасій тощо. А ще виділяв великі суми для розвитку Чернігова, Ніжина, Кролевця, Новгород-Сіверська, монастирів і церков по всій Україні. За своє життя Н. Терещенко витратив на благодійність близько 5 млн рублів. Цінував мистецтво, допомагав художникам, музикантам, акторам.

Спадкоємцями Ніколи Артемовича стали його син Іван та дочка Варвара. Варвара Ніколовна вийшла заміж за Богдана Ханенка – нащадка гетьмана України, похованого в Глухові. Сім'я Ханенків була широковідомою як поціновувачі мистецтва. Варвара Ніколовна однією з перших почала збирати твори і речі Т. Шевченка; разом із чоловіком зібрали унікальну колекцію картин, субсидювали археологічні розкопки, історичні дослідження в Україні. Богдан Іванович помер у 1917 році, в 1918 році Варвара Ніколовна передала зібрані Ханенками безцінні колекції до української Академії наук.

Іван Ніколович, хоча й народився в Києві, часто жив у селі

Помер Іван Ніколович у 1903 році, у Каннах, у віці 49 років. Згідно із заповітом, поховали мецената в любій його серцю Іскрисківщині. Від станції Волфине до села труну несли на руках, по дорозі, вистеленій килимами і квітами. Могила І. Терещенка в Іскрисківщині, біля церкви Святої Варвари, поклала початок родинного акрополя Терещенків: пізніше тут знайшли останній притулок члени сімей Терещенків і Саранчевих – по лінії дружини, чий батько був генералом.

Варто згадати, що в Івана Ніколовича в Іскрисківщині неодноразово гостював його двоюрідний брат, ще один яскравий представник династії Терещенків Федір Федорович. Він відомий в історії як один із організаторів вітчизняного літакобудування й авіації взагалі. Саме на його заводі народився перший літак в тодішній Росії – «Ілля Муромець», створений на прохання Миколи II. Федір організував літакобудівельну майстерню (1910 року сам склав іспит на звання пілота-авіатора, створив повітряно-плавальний відділ в Києві).

Традиції родини Терещенків гідно продовжив син Івана – Михайло. Він здобув фундаментальну освіту в Європі, знав 13 іноземних мов. Періодично жив у Петербурзі. Серед його друзів – і поет Олександр Блок. 2 березня 1917 року Михайла Терещенка обирають міністром фінансів

були вражені тим, що терещенківський акрополь біля церкви Святої Варвари (перетвореної комуністичною владою на клуб) знищено, що в селі не пам'ятають про родину Терещенків, яка зробила стільки добра для краю. Як нині пригадують учасники тієї зустрічі – Леонід Погрібний, Віктор Гончаренко, Олексій Чумак, інші – вирішили поставити пам'ятний знак на могилі Івана Терещенка. Що й зробили. А потім пішли далі: виготовили і відкрили пам'ятну дошку. Хорошу ініціативу випускників Іскрисківщинського технікуму 1960-х років підтримала місцева влада, адміністрація ліцею.

Виступаючи на мітингу з нагоди відкриття пам'ятної дошки, голова Білопільської районної ради Василь Кубрак назвав Івана Терещенка видатним українцем і особистістю, вартою для наслідування і сьогодні.

Перший заступник начальника управління культури і туризму облдержадміністрації Василь Деркач зачитав присутнім вітання від голови облдержадміністрації Юрія Чмиря. В ньому дано високу оцінку діяльності родині Терещенків, а також заявлено, що влада області ставить перед собою амбітну мету – відродити славу Сумщини як столиці цукровиробництва в Україні.

Після схвильованих виступів, урочистого відкриття дошки відбувся концерт, підготовлений силами творчої молоді Білопілья й Іскрисківщини.